

LAKIALOITE 60/2004 vp

Laki rikoslain 25 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteen tarkoitus on estää lapsikaappauksia. Ilmiönä kansainvälinen lapsikaappaus on Suomessakin kasvava ongelma. Kaappaustapaukset ovat vaikeutuneet ja muuttuneet pitkäkestoisemmiksi. Ulkoasiainministeriön selvitysten mukaan Suomen lainsäädäntö kohtelee lapsi-

kaappaajaa erittäin lievästi. Siksi rikoslakiin on otettava pykälä lapsikaappauksesta ja siksi seuraamusten on oltava nykyistä ankarampia. Näin kansainvälisen lapsikaappauksen kriminalisointi tehostuu ja lapsikaappauksen vastainen työ helpottuu.

PERUSTELUT

Tälläkin hetkellä suomalaisia lapsia on ulkomaille kaapattuina. Suomessa rekisteröidään vuosittain 15—20 uutta lapsikaappausta mukaan lukien maahamme luvottomasti tuodut lapset. Vuonna 2002 suomalaisviranomaiset käsitelivät 30:n ulkomaille kaapatun lapsen asiaa. Kyseisenä vuonna vain yksi lapsi palautettiin.

Lapsikaappaukset muun muassa Venäjälle ja Pohjois-Afrikkaan vaarantavat lapsen aiemmat olosuhteet ja perustan, suhteet suomalaisvanhempaan, sukulaisiin ja tuttuun leikki- ja kouluympäristöön. Lapsen eristäminen totutusta elinympäristöstä ja läheisistä aiheuttaa väistämättä emotionaalista epätasapainoa ja vaikeuksia oman identiteetin muodostamisessa. Kaappausten seurauksena lapset eristetään suomalaisesta kulttuurista ja suomen kielestä. Lapsikaappaus on henkistä pahoinpitelyä, ja siihen liittyy usein manipulointia ja pelottelua, myös väkivaltaa. Lapsikaappaus on erittäin vakava ihmisoikeus-

loukkaus, mutta se on myös perheväkivallan muoto. Lapsikaappauksen vaikutukset ovat pahimmillaan hyvin vahingollisia kaapatulle lapselle ja hänet menettäneelle vanhemmalle — äidille tai isälle. Osa kaapatuista lapsista on piilotettuna niin, ettei ole tiedossa edes sitä, ovatko lapset elossa.

Lapsikaappauksia voidaan estää muun muassa asennekasvatuksella, tiedottamisella, viranomaisyhteistyöllä ja lainsäädännöllä. Koska kaappaustapaukset ovat vaikeutuneet ja muuttuneet pitkäkestoisemmiksi, ja koska jo tapahtuneita lapsikaappauksia käsittelevien viranomaisten (esimerkiksi lapsikaappauksia Haagin lapsikaappaus sopimuksen ulkopuolisissa maissa käsittelevä ulkoministeriön konsuliasian yksikkö) toimintaedellytyksissä on parantamisen varaa, kaappausten estämiseksi Suomen kansainvälisesti ajatellen erittäin löysää lapsikaappausrangaistusta on kiristettävä. Nykyinen maksimiran-

gaistus on vain kuusi kuukautta vankeutta, mikä ei riittävästi heijasta teon moitittavuutta eikä anna viranomaisille riittävää toimivaltaa puuttua asiaan.

Ulkoasiainministeriön ja oikeusministeriön välisissä keskusteluissa (4.2.2002) on ulkoasiainministeriön puolesta tuotu esille kansainvälisten lapsikaappausten osalta tarve kyseisen teon rangaistusmaksimin korottamiseen. Ulkoasiainministeriön mukaan "kaikki keinot, jotka ovat käytettävissä näiden epätoivottujen tapauksen ennalta ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi tulisi huomioida". Ministeriön mukaan kansainvä-

lisen lapsikaappauksen kriminalisoinnin tehostaminen "on välttämätöntä ja vastaa sekä kansalaisyhteiskunnan että viranomaisten odotuksia". Koska käsityksemme mukaan oikeusministeriön lainvalmisteluosastolla on jatkuvasti lapsikaappausten rangaistussäännösten uudistamista kiireellisempiä hankkeita, tämä lakialoite tulee enemmän kuin tarpeeseen, ja laki on saatava voimaan mahdollisimman pian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 25 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 25 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

25 luku

Vapauteen kohdistuvista rikoksista

5 a §

Lapsikaappaus

lapselle läheinen henkilö omavaltaisesti ottaa lapsen huostaansa viemällä tämän ulkomaille tai jättämällä palauttamatta sieltä, on tuomittava *lapsikaappauksesta* vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen vanhempi, kasvatusvanhempi tai huoltaja taikka

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 2004

Marjukka Karttunen /kok
Raija Vahasalo /kok
Marja Tiura /kok
Leena Harkimo /kok
Jere Lahti /kok
Hanna-Leena Hemming /kok
Sari Sarkomaa /kok
Suvi Lindén /kok

Tony Halme /ps
Anne Holmlund /kok
Kari Kärkkäinen /kd
Erkki Virtanen /vas
Paula Risikko /kok
Janina Andersson /vihr
Tuija Nurmi /kok
Pekka Vilkuna /kesk

Petri Salo /kok
Tapani Mäkinen /kok
Ahti Vielma /kok
Rauno Kettunen /kesk
Susanna Haapoja /kesk
Eero Akaan-Penttilä /kok
Juhani Sjöblom /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Jyrki Katainen /kok
Jyri Häkämies /kok
Jari Vilén /kok
Reijo Paajanen /kok
Marjaana Koskinen /sd
Annika Lapintie /vas
Kalevi Olin /sd
Saara Karhu /sd
Arto Satonen /kok
Lauri Oinonen /kesk
Kimmo Sasi /kok
Maija Perho /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Esko Kurvinen /kok
Pertti Hemmilä /kok
Jukka Roos /sd
Jaakko Laakso /vas
Kari Uotila /vas
Markku Rossi /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Anne Huotari /vas
Päivi Räsänen /kd
Jyrki Kasvi /vihr
Martin Saarikangas /kok
Inkeri Kerola /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Harry Wallin /sd
Markku Laukkanen /kesk
Jutta Urpilainen /sd
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Hoskonen /kesk
Kaarina Dromberg /kok
Kalevi Lamminen /kok
Lyly Rajala /kok
Sari Essayah /kd
Ville Itälä /kok
Jan Vapaavuori /kok
Pertti Salovaara /kesk

Matti Kangas /vas
Risto Kuisma /sd
Arto Bryggare /sd
Pia Viitanen /sd
Raimo Vistbacka /ps
Eero Reijonen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Pentti Tiusanen /vas
Timo Soini /ps
Kimmo Tiilikainen /kesk
Toimi Kankaanniemi /kd
Reino Ojala /sd
Leena Rauhala /kd
Veijo Puhjo /vas
Mikko Immonen /vas
Jukka Gustafsson /sd
Hannu Takkula /kesk
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Arto Seppälä /sd
Erkki Pulliainen /vihr
Esko-Juhani Tennilä /vas
Mikko Kuoppa /vas
Iivo Polvi /vas
Ilkka Kanerva /kok
Lasse Hautala /kesk
Mikko Elo /sd
Lauri Kähkönen /sd
Pekka Nousiainen /kesk
Jari Leppä /kesk
Jouko Skinnari /sd
Eero Lämsä /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Jari Koskinen /kok
Heikki A. Ollila /kok
Minna Sirnö /vas
Pehr Löf /r
Reijo Laitinen /sd
Eero Lankia /kesk
Matti Väistö /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Mikaela Nylander /r
Roger Jansson /r
Miapetra Kumpula /sd